

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060209

DOM
2021-10-26
Stockholm

Mål nr
M 6902-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-05-12 i mål M 5049-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. J.H.

2. K.J.

Ombud för 1 och 2: H-E.J.

Motpart

1. Miljönämnden i Karlstads kommun

2. E.S.

3. G.S.

.

SAKEN

Tillsyn med anledning av klagomål på buller från luftvärmepump och cirkulationspump på fastigheten A i Karlstads kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1756027

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.H. och K.J. (klagandena) har yrkat Mark- och miljööverdomstolen ska meddela prövningstillstånd och i första hand upphäva mark- och miljödomstolens dom. De har i andra hand yrkat att målet ska återförvisas till Miljönämnden i Karlstads kommun (nämnden) för förnyad handläggning.

Klagandena har vidhållit sin talan i underinstanserna och därtill anfört bland annat följande. Det har efter mark- och miljödomstolens dom framkommit att både länsstyrelsen och domstolen saknade komplett underlag i ärendet. Ljud och videoupptagningar av nämnden och klagandena har inte skickats från nämnden till överinstanserna. Det är nödvändigt för rättssäkerheten att åberopade handlingar skickas till samtliga överprövande rättsinstanser, vilket bevisligen inte skett i ärendet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner skäl att ge prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Det har i Mark- och miljööverdomstolen framkommit att vissa ljud- och videoupptagningar från nämndens akt inte kommit länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen till handa innan deras avgöranden. Mark- och miljööverdomstolen har emellertid fått del av upptagningarna varför felet får anses avhjälp (jfr. 50 kap. 28 § rättegångsbalken).

Mark- och miljööverdomstolen delar underinstansernas bedömning att nämnden med hänsyn till förhållandena vid tidpunkten för beslutet har haft fog för att upphäva sitt beslut om förbud och föreläggande samt avsluta ärendet utan ytterligare åtgärd. Vad klagandena nu anfört och innehållet i de nu framlagda ljud- och videoupptagningarna, som domstolen tagit del av, förändrar inte den bedömningen. Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Gösta Ihrfelt (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Yvonne Eklund och tf. hovrättsassessorn Emelie Jonsson, referent.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-05-12
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 5049-20

PARTER

Klagande

1. J.H.

2. K.J.

Ombud för 1 och

2: H-E.J.

Motparter

1. Miljönämnden i Karlstads kommun

2. E.S.

3. G.S.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Värmlands län beslut den 5 oktober 2020 i ärende nr 505-6732-2020, se bilaga 1

SAKEN

Upphävande av förbud och föreläggande samt beslut att inte vidta vidare åtgärd, med anledning av klagomål på buller från luftvärmepump och cirkulationspump på fastigheten A i Karlstads kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar yrkandet om utdömmande av vite.

2. Mark- och miljödomstolen avslår i övrigt överklagandet.

BAKGRUND

Miljönämnden i Karlstads kommun (nämnden) beslutade den 2 december 2019, D-2019-1153, att förbjuda G.S. och E.S. att försätta deras luftvärmepump och cirkulationspump i drift och förelade dem samtidigt att genomföra och redovisa ljudnivåmätning på fastigheten A. Detta då ljudet från de aktuella anläggningarna överskred Naturvårdsverkets riktlinjer för industribuller. G.S. och E.S. har därefter informerat nämnden om att luftvärmepumpen sålts, att en tujahäck planterats och att cirkulationspumpen flyttats och placerats inomhus. Nämnden beslutade den 24 juni 2020, D-2020-619, att upphäva förbudet samt att ärendet skulle avslutas utan vidare åtgärd med motiveringen att sakförhållandena förändrats på så sätt att olägenhet inte längre föreligger.

Beslutet om att upphäva förbudet och avsluta ärendet utan vidare tillsynsåtgärder överklagades av J.H. och K.J. till Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) som i beslut den 5 oktober 2020 avslog deras överklagande.

J.H. och K.J. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

J.H. och **K.J.** (klagandena) har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva ”upphävandebeslutet”, att tidigare föreläggande och vitesbeslut daterat den 2 december 2019 ska kvarstå samt att ärendet återförvisas till nämnden för vidare utredning i enlighet med det tidigare vitesföreläggandet. Klagandena har vidare även yrkat att angivet vitesbelopp ska dömas ut mot verksamhetsutövaren.

Till stöd för sin talan har klagandena hänvisat till samtliga tidigare skrivelser i ärendet, exempelvis de som tillställts länsstyrelsen, samt anfört därutöver bl.a. följande.

Sakförhållandena avseende cirkulationspumpen är alltså de samma, och detta oavsett pumpens placering. De av ämnden beslutade föreläggandena, p 2 och p 3 har inte följts av verksamhetsutövaren, S. Därav är upphävandet inte stadgat i tidigare beslut, samt därav ej heller rättssäkert. Upphävande sker trots att förvaltningen samtidigt inväntar att verksamhetsutövaren ska utföra ålagd mätning, ingående i vitesbeslutet.

De har även i anmälan angett att bullret består av lågfrekvent ljud vilket uppfattas helt olika från person till person. När det gäller lågfrekvent buller, till exempel ljud från pumpanläggningar upplevs dessa som mycket störande. Lågfrekvent ljud i frekvensområdet mellan 20 och 200 Hz gör dem trötta och påverkar även deras prestationsförmåga. Det finns i dag ingen samlad överblick över hälso- konsekvenserna då buller i bostaden bl.a. även kan påverka deras livskvalitet, hur de mår och hur de betar sig osv., därav ska de inte tvingas att dagligen utsättas för verksamhetsutövarens bullerkällor. Även behovet att sova med öppna fönster för att hålla svalt på natten ökar och utgör ett starkt krav. Att sova ostört är en förutsättning för fysisk och mental hälsa. Verksamhetsutövarens ständiga buller dygnet runt gör det svårare att somna, påverkar sömnens djup och kan ofta väcka den som sover. Den som störts av buller under nattsömnen kan dagen efter uppleva trötthet, nedstämdhet eller olustkänslor och minskad prestationsförmåga. Även här är forskarna eniga. Det är inte heller utträtt av nämnden om den s.k. ”förändringen” har blivit till det bättre eller sämre. Ingen som helst utredning görs angående detta. De anser att bullernivån har blivit värre, exempelvis det lågfrekventa ljudet, eftersom ljudet fortplantar sig till fler ställen även via slangsystem osv. Cirkulationspumpen samt reningsanläggningen var vid upphävandebeslutet placerade i en helt ”isolerad dynlåda” stående mot en bakomliggande förrådsvägg. De, deras dotter och övriga barn ska inte behöva utsättas för mycket skadligt buller, lågfrekvent buller osv. Lågfrekvent buller kan ge upphov till allvarliga koncentrationssvårigheter. Barnen vill inte vara i närheten av pooltillbehören, pumpar osv. Barnen vill inte sitta och spela spel på närliggande altan osv. Föreskrifterna anger även att man ska ta hänsyn till människor, att vi har olika känslighet för buller osv. Efterföljande upphävandebeslut har ännu inte ens vunnit laga kraft. Därav ska även angivet vitesbelopp

ovillkorligen utdömas mot verksamhetsutövaren i enlighet med miljöförvaltningens beslut.

Klagandena har därutöver framfört synpunkter på nämndens handläggning av ärendet, bl.a. görs det gällande bristande rutiner i fråga om handläggning och rättssäkerhet.

K.J. har i ett kompletterande yttrande till domstolen anfört bland annat följande. Hon vill som bevis ge in ljudfiler till domstolen för att visa på det hälsofarliga bullret, lågt och högfrekvent. Hon uppger vidare att bullret orsakas genom ”poolutrustning” som är placerad i en låda i trä, ca 1 m från deras fastighet, tillika 4 m från deras altan. Lådan är helt oisolerad. Cirkulationspumpen är försatt i drift dygnet runt. Detta under hela våren-sommaren 2020 samt även i år 2021. Det är felaktigt att anläggningen har ändrats. Det enda som genomförts är att den yttre enkla fläktdelen av värmepumpen har plockats bort. Den tujahäck som uppges ha planterats är placerad ca 1 m till vänster om lådan och har således inte någon som helst inverkan på bullret från poolutrustningen. Även övriga pooltillbehör orsakar buller. Ett verifierbart och rättssäkert beslutsunderlag saknas helt för myndighetens upphävandebeslut.

ÖVRIGT

K.J. har av domstolen, genom sitt ombud, förelagts att inkomma med de ljudfiler hon vill ge in i målet samt informerats om hur hon kan göra för att skicka in dem till domstolen. Hon har också informerats om att i det fall ljudfilerna inte kommer in inom föreskriven tid kan domstolen komma att pröva målet på de uppgifter som finns hos domstolen. K.J. har inte inkommit med ljudfiler till domstolen.

Klagandena har även, så som yttrande i målet, givit in flera e-postmeddelande som skickats mellan nämnden och klagandenas ombud. Dessa e-postmeddelande innehåller, sammanfattningsvis, synpunkter från klagandena på nämndens tillsyn och handläggning, samt påminnelser och frågor till nämnden från klagandena. I

e-postmeddelande från klagandenas ombud, till bl.a. nämnden, skickat den 4 maj 2021, vilket skickats till domstolen som ett kompletterande yttrande i målet, framställer klagandena en begäran om ”omedelbar verkställighet” avseende verksamhetsutövaren G.S.s mycket hälsofarliga/bullrande verksamhet. Domstolen har uppfattat detta som ett yrkande för nämnden att ta ställning till i ett pågående tillsynsärende och inte en fråga om omedelbar verkställighet av beslut i detta mål.

DOMSKÄL

Prövningsramen

I prövningen av ett överklagat beslut kan domstolen endast pröva de frågor som ryms inom det överklagade beslutet, i det här fallet upphävande av förbud samt beslut att avsluta ärendet och inte vidta ytterligare tillsynsåtgärder. Domstolen kan alltså inte ta upp andra frågor till prövning än vad nämnden tagit ställning till genom det beslut som överklagats. Mot den bakgrunden avvisar domstolen yrkandet om utdömande av vite.

Prövning av överklagandet i övrigt

I 2 kap. 3 § miljöbalken, nedan MB, anges att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 9 kap. 1 § MB anges att med miljöfarlig verksamhet avses bl.a. annat användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande. I 9 kap. 3 § MB anges att med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

I 26 kap. 9 § MB anges att en tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Efter att mark- och miljödomstolen har tagit del av samtliga handlingar i målet, samt tagit del av vad klagandena har anfört i domstolen, gör domstolen bedömningen att nämnden har haft fog för sitt beslut om upphävande av förbud och föreläggande, samt att inte vidta vidare åtgärd i ärendet. Det föreligger inga brister i nämndens handläggning av ärendet eller andra skäl som utgör grund för domstolen att återförvisa ärendet till nämnden. Det saknas därför skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandet ska alltså avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 juni 2021.

Susanne Mörkås

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors. Föredragande har varit tingsnotarien Henrik Jansson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.